

Hvad kan vi lære af samarbejdet mellem skoler og biblioteker i Finland?

Finske børns fine PISA-læseplaceringer kommer ikke af ingenting. De afhænger af målrettet indsats baseret på tre faktorer: Forældrenes opbakning og bibliotekers og skolers indsats, lyder konklusion fra en studietur.

Danske folke- og skolebiblioteksfolk har været på en fire dages rejse for at hente ny inspiration til det skole-bibliotekssamarbejde i Danmark, som skoleformen har skabt ny opmærksomhed omkring. 21 bibliotekarer og skolebibliotekarer fra udviklingsprojektet *Mit rum for læring og oplevelser* (støttet af Udviklingspuljen) har med støtte fra Edv. Pedersens Biblioteksfond kunnet tage på studiebesøg på syv biblioteker og skoler i Finland. Målet: At få inspiration til øget kvalitet i samarbejdet mellem folkebibliotekerne og skolerne set i lyset af skoleformen.

Målrettede tilbud og kreative metoder

Der er flere konklusioner at hente fra turens program. Blandt de vigtigste er følgende to. Finske biblioteksmedarbejdere er utroligt dygtige til at relatere bibliotekernes tilbud til de enkelte klassetrins læringsmål. En anden konklusion: Det handler om kreative læse- og skrivemetoder vel at mærke i forhold til den enkelte elev. Og netop det skal kombineres med underskrevne samarbejdsaftaler om bar-

nets læsning. Såkaldte Agreements mellem forældre og skole. Det er hemmeligheden bag finske børns imponerende læseresultater.

Det er altså ikke uden grund at finnerne fortsat scorer højest blandt de nordiske lande i Pisa-undersøgelserne over unges læsefærdigheder. Ymmersta skolen i Espoo med 330 elever mellem 7 og 12 år fordelt på seks klassetrin har stærkt fokus på læring og læsningsaktiviteter. F.eks. er skolebiblioteket helt centralt og snor sig op gennem tre etager. Det er ifølge skoleinspektøren, Hannele Frantsi, ikke tilfældigt, for børns læsning afhænger af forældrenes opbakning og af bibliotekers og skolers indsats. Hun fortæller, at ca. 50% af alle finske elever kan læse, allerede når de starter i børnehaveklassen som 6 årige. Forældrene lærer nemlig deres børn at læse. Så meget desto mere er det vigtigt med en samlende fælles indsats fra skolestart.

På skolen i Espoo handler det om at finde de rette bøger og materialer til børnene, hvoraf 50% er multikulturelle. Samtidig

lægger de engagerede lærere vægt på at skabe et inspirerende, venligt og kreativt læringsmiljø. F.eks. er Historiebroen et fortællested med oplæsning på elevernes originalsprog og efterfølgende oplæsning og samtale om teksten på finsk.

Tæt samarbejde mellem skole og bibliotek

Den nuværende finske bibliotekslov gælder kun for folkebiblioteker. Det betyder, at det er op til den lokale skoleinspektør at beslutte, hvor mange ressourcer der skal afsættes til biblioteksservices i skolen. Der er imidlertid skabt tradition for et tæt samarbejde mellem skoler og folkebiblioteker om bl.a. børns litterære kompetencer, f.eks. det at fortælle og at lytte. Men der er også fokus på børns informationskompetencer som at søge, forstå og at stille spørgsmål.

Niveaudelt biblioteksservice

Studietursdeltagerne oplevede, at finske biblioteksmedarbejdere er skrappe til at relatere biblioteksservices til folkeskolens læringsmål efter de enkelte elevers niveauer.

Børn bygger robotter. Makerspaceworkshop på Sello Bibliotek i Helsinki. Foto: CC

Et eksempel på niveaudelt biblioteksservice er:

Klassetrin 1:

- At lære sit bibliotek at kende
- Mit helt eget bibliotekslånerkort
- Bogpræsentationer (Booktrailers)
- At finde spændende bøger

Klassetrin 4-10:

- Besøg af forfattere og sangskrivere
- Skriveworkshops

Klassetrin 1-10 (alle):

- Informationssøgninger: Viden om, hvad man kan finde på et bibliotek
- Workshops: Medieuddannelser

Arbejdet relateres til ministeriets nationale læseplaner udarbejdet for hvert klassetrin med emnelister.

Sammenholdt med det danske skole- og folkebibliotekssamarbejde kunne man konstatere, at vi i Danmark har et noget mere bredspektret læringsstilbud i vores pædagogiske læringscentre. "Spørgsmålet er nok, om vi ind imellem mister fokus på læsning", som koordinator og skolebibliotekar Eva Nielsen, Nyborg Bibliotekerne, formulerede det. Turen har i alle tilfælde givet god anledning til nye overvejelser om 'rum for læring'.

Finnerne er dygtige til læringsprocesser og til at tage udgangspunkt i det enkelte barn. Men gruppen af danske bibliotekarer har især fået inspiration til at fokusere yderligere på kerneydelser om understøttelse af børns læsekompetencer.

■ **HANNE MARIE KNUDSEN**
Konsulentfirmaet Knudsensyd
Knudsensyd.dk

"MIT RUM FOR LÆRING OG OPLEVELSER" INDBYDER TIL KONFERENCE I BRANDE DEN 28. JANUAR 2016

Hør mere om børnebibliotekar Marjukka Peltonens spændende og sjove arbejde, om finernes gode erfaringer med skole- og bibliotekssamarbejdet og om udviklingsprojektet.

STED: KULTURHUSET REMISEN I BRANDE

Birgit Bundgaard (tv.) hører om lydstudiets muligheder

Makerspace, musik og interaktiv læring

Bibliotekerne i Finland arbejder med mange indfaldsvinkler til folkebibliotekernes nye roller både som værested og som lærested. Tre andre elementer, som studietursholdet også kunne hente ny inspiration til, var netop makerspaces, musik og interaktive tilbud.

Flere makerspace-idéer er lige til at tage op og behøver ikke at koste en bondegård. Kvaliteten i de finske makerspaces og læring ad den vej er høj. På Sello Bibliotek, det travleste bibliotek i hele Helsinkiområdet med et gennemsnitligt besøgsantal på 100.000 besøgende hver måned, så vi værkstedstilbud med 3D Print, syborde, IT-hjælp, scene til et morgenstudie med direkte sendetid, aktivitetsbord til brugerne og et mødested, hvor borgerne kan hjælpe hinanden.

Musikmæssigt er man i Finland – modsat de fleste steder – også optaget af bibliotekernes rolle i musiksammenhæng. Mange biblioteker gør meget ud af at levendegøre musiksamlingerne og tilbyder ofte muligheder for, at borgerne selv aktivt kan producere musik, bl.a. i form af

gode lydstudier. På Hovedbiblioteket i Tampere mødte vi bibliotekarer, der arrangerer musikalske book-talks, musikoptrædere, musikworkshops, livearrangementer og 3. verdens musikoplevelser i samarbejde med skolerne.

Ildsjælene skaber interaktiv læring i skolerne. På Vuores, en nybygget skole i Tampere-området, er skolebiblioteket knapt nok taget i brug. Men også her er biblioteket tænkt ind som 'hjertet' i skolen trods meget beskedent bemandede og service fortrinsvis via en stationær, meget spilcentreret samling. Forklaringen er bl.a. et ugentligt bogbusbesøg med lånetilbud fra hovedbiblioteket i Tampere. Engagementet hos både folkebibliotekaren og skolebibliotekaren er i top trods sparsomme ressourcer: En læseklubordning fra 1. klasse er igangsat. Og læseoplevelserne kombineres med dukketeater som en måde at (gen)fortælle historierne for de andre elever. Også i Finland synes det som om, det er folkebibliotekerne, der har taget tæten i samarbejdet mellem skolerne og folkebibliotekerne.

HMK